

Aiudul

EXEM-
PLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURAL, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OCT. LUPEANU.

Redacția și administrația:
Strada Mihai Viteazul No. 1.
— Casina Română —

Iubileul bicentenar al Blajului

In luna Mai din acest an se implinesc 200 de ani dela intemeierea Blajului românesc.

Urmând ca acest important eveniment național și cultural să fie sărbătorit cu vrednicie, Blajul cheamă la serbare pe toți cei cari s'au adăpat la izvorul sacru al culturii și românismului în școlile marelui mucenic Inocenție Micu Cleiu. Sărbătoarea va fi măreață și înălțătoare.

Din cele patru unghiuri ale țării

vor alergera la Blajul istoric unde în vremuri de bejenie s'au călit suflete, s'au creat idealuri și s'a zămisbit visul României de azi.

Ne cheamă Blajul lui Șincai, Maior Bărnuțiu și Cipariu, pentru a dovedi tarăși lumii că jertfa înaintașilor noștri n'a fost zadarnică. Ne cheamă legiunile lui Iancu, Axente și Balint, pentru a arăta asuprașilor de ieri, că suntem gata de luptă oricând pentru apărarea libertății și drepturilor strămoșești.

Gimnaziul de fete și Primăria orașului Aiud

Rândurile ce urmează nu sunt un răspuns noștei No. 1250 din numărul trecut al gazetei „Aiudul” în legătură cu eventuala licitație ce privește o parte din curtea gimnaziului de fete de aici. Nu sunt un răspuns, fiindcă aceasta ar presupune că hotărârea luată și înscrisă în acea notiță a constituit cândva o întrebare adresată forurilor competente. Ceeace, ori nu se știe că s'a făcut, ori nu prezintă toate elementele întrebării ce ar fi fost necesară.

Rândurile ce urmează sunt numai expresii a unei nedumeriri și numai ca stare ele cer o lămurire.

Și aceasta, din două punct de vedere:

1. orice local de școală a statului, împreună cu terenul ce i-s'a alocat, este de obicei pus, de orice comună, la dispoziția ministerului de resort.

Prin urmare, este traducerea unei necesități definite și plastice simțite. Astfel necesitatea oricărei ruperi din ceeace formează cuprinsul „școlii” urmează să fie adresată ministerului respectiv și constatându-se legitimitatea acestei proceduri, poate fi înfăptuită cu adeziunea organelor de imediată competență — respective forul școlar local.

Și această procedură pare a nu se ști public dacă s'a făcut, ori nu. Ceeace înseamnă că s'ar cere lămurită printr'o discuție ce nu se poate menține pe planul indiferent al unei oarecare știrbiri.

Pentru motivul, de altă natură, expus în a doua întrebare ce se poate pune, adică:

2. o școală reprezintă, pentru stat în mare, pentru cei ce își au intim legată o parte din viață de ea în parte, un complex de realități care trebuie să formeze o armonie necesar respectată.

Ar fi exagerat să se dea proporție prea mare, în cadrul locului restrâns ce-l poate pune la dispoziție gazeta, problemei de primordială importanță ce o constituie școala.

Fiindcă aceasta problemă este, în deobște, cunoscută. Ne putem referi, în acest articol, numai asupra elementului pur fizic ce intră în noțiunea realității prin care trecem toți: școala.

Să ne reamintim, toți, ceva mai mult ori mai puțin îndepărtat:

Uni dintre învățătorii și profesorii noștri ne sunt vii în suflet. Sunt realități cu care am viețuit împreună.

Care s'au încrustat în gândul nostru pentru că au întregit, sau au căutat a îndruma și a înlesni lărgirea vieții noastre sufletești.

Ne revin în minte și multe cuvinte sau lecții ce le-am ascultat cândva, pentru că acestea au căzut când aveam noi nevoie de ele, pentru că s'au înrămat necesității noastre sufletești. Pentru că, ruptă din sufletul dascălilor noștri, din cunoștințele lor și din dragostea lor de a ne împărtăși cu aceasta, ni le dau încrustându-le ființei noastre lăuntrice.

Ne revine în minte îngăduința dascălului ce a știut să ne dea gândului toată libertatea de pulsare pe care noi, copiii de altcând, o simțeam necesară, pe care ei, dascălii, au simțit că trebuie să ne-o dea...

Și orice a rămas, din viața noastră de școlari, piatră de temelie în formarea noastră spirituală de mai târziu, a fost cu necesitate, să spunem sacrificat nouă. Numai astfel a putut rămâne. Numai prin aceasta merită să ne revină în amintire.

Numai prin aceasta au reușit să se înscrie pe planul principal al vieții noastre lăuntrice toate elementele cu care ne-a îmbogățit înțelegerea orânduitorilor de valori necesare. a statului sub aripile căruia ne-am lăsat conșuși pașii de viață școlărească, oricând, noi, alții aici, pretutindeni.

Și dacă spațiul larg al gândirii ne-a putut da libertatea de care am avut nevoie ca să ne dezvoltăm, se poate ivi cineva să creadă, fără forțată reavoință că spațiul propriușii nu înlesnește și nu este unul dintre factorii de care are nevoie școlarul de ieri, de azi, de totdeauna?

Școlarul nu este un încarcerat. Este omul de mâine. Trebuie crescut, prin urmare, în libertatea și lejeritatea ce poate face din el omul gândului larg de mai târziu. Și nimeni mai mult ca un copil nu primește primul aspect al libertății, al repausului prin locul larg deschis înainte-i, și nimănui ca unui copil nu i se provoacă mai multă plăcere necesară și nu i se răspunde unor nevoi lăuntrice mai mult, decât prin această libertate.

De-aceea este motiv de mirare hotărârea de a ciunți din curtea, și așa destul de mică, a unei școli, neținându-se seama și de acest factor psihologic de care cel mai rigid dintre orânduitori ține, totuși seama.

Să răpești copilului puținul de loc în care își petrece recreațiile dintr-o parte, puținul acela de loc în care are nevoie să trăiască aerul curat, aspectul natural, petecul de cer printre pomii între cari își poartă jocul fără grije de acum și gândul curat ce nu-i trebuie pângărit cu îngustimi sociale și spațiale, să răpești minții crude de copil conștiința că nu este forțat și în recreațiile lui să „ocupe” un singur metru pătrat din curte lângă clasa din care a ieșit cu gândul îmbogățit de cunoștințe noi și cu sângele dornic să pulseze nestăjenit, cred că este, și din punct de vedere psihologic și pedagogic, o crimă. Pe lângă că din punct de vedere social poate fi socotit ca o reavoință.

Primei întrebări formulate în acest articol, îi pot răspunde acte întocmite dincolo de realitatea necesităților școlare.

Celei de a doua întrebări și păreri, cred, însă, că nu i se poate răspunde decât prin neînțelegerea nevoilor copilului — școlar. Și aceasta ar fi un păcat.

Fiindcă răpindu-i un petec de pământ odată lăsat libertății lui, destul de relative, îi îngreșești, penitent, elanul vital pe care și-l cere susținut.

Și o școală are nevoie nu numai de dascăli buni, nu numai de împărtășire bună a cunoștințelor, nu numai de îngăduință sufletește înțeleasă, ci și de îngăduință fizică pe care spațiul unei curți modeste cum are gimnaziul de fete din localitate, desigur că o reprezintă abia indestulător.

Să încearcă astfel a se sădi vâștar tânăr în pământ fertil, dar puțin.

Cum ne explicabilă este nevoia de a se rupe din curtea unei școli, pentru închirieri sau clădiri particulare, dincolo, mult dincolo de marea problemă pedagogică ce e conținută în rostul curții unei școli.

Trecând prin curtea acestei școli, cei ce vor să înstreineze un bun al școlii vor putea ajunge la concluzia că fiecare elevă va putea avea spațiu pentru recreație numai acel metru pătrat de care spuneam.

Cele spuse aici nu au numai o importanță locală. Formează un aspect al înțelegerii realităților pedagogice și de drept. Rog pe cititori să le privească sub acest aspect. Lăsând la aprecierea omenească a celor ce provoacă „divertimentul” să poată răspunde prin faptă înțeleasă bine și legală.

O crimă ar putea fi făcută din: nevoie, din nesocotință, din greșală, cu motivare legitimă, din ură sau reziduri istorice. Dar o crimă făcută fără motivare, fără necesitate absolută, fără putința de a-și găsi un suport pe care să se cramponeze, va fi o crimă zadarnică și de rea amintire. O crimă împotriva libertății copilului, Pentru că împotriva copiilor trebuie să avem alte sentimente, iar realitatea noastră socială trebuie bine calculată ca să nu devie abuz.

Prof. Al. Ion Faur.

Rugăm pe Domnii cari au făcut subscrieri pentru susținerea gazetei, să binevoiască a achita sumele subscrise. — Deasemenea rugăm și pe Domnii abonași să achite abonamentul. — Plata se poate face în ori ce zi și în orice timp la Dl Romul Lupeanu funcționar la Primărie.

Festivalul anual al Șoimilor dela Cluj.

În ziua de 9 Mai s'a desfășurat grandiosul festival al organizației „Șoimii Carpaților” de sub conducerea distinsului Prof. universitar Dr. Iuliu Hațieganu dela Cluj. — într-o poiană feerică dintre comunele Topa mică și Așchileul mic din nordul jud. Cluj.

Decorul l-a oferit pădurea înveselită de adierea primăverii și ciripitul pasărilor, pajistea splendidă din luna lui Maiu și tricolorul falnic al drapelului șoimilor din 23 de comune.

Festivalul începe cu un scurt serviciu divin, după care un preot (protopop de fel) rostește o predică admirabilă evocând toată duiosenia și zbulciumul trecutului nostru — pilduind mereu din poezii deșteptărei și căpeteniile luminoase ale neamului. Vorbă cinstită și curată, nimic din fanfaronada nedeșert grăitoare, obișnuită cu astfel de ocazii.

Urmează cuvântul D-lui Prof. Hațieganu, tribunul șoimilor. Cine cunoaște glasul D-lui Prof. Hațieganu, n'are nevoie de comentarii — iar cine nu-l cunoaște trebuie să-l audă: Dsa nu este numai un orator de elită, dar este și un orator care crede ceea ce spune. Cu verva sa inalterabil optimistă și cu elanul său eioc, el își fascinează auditorul și-i oțelește credința în viitorul neamului, lozınca lui fiind voința de fier! Un veritabil stălpnic al culturii și un clarvăzător care a știut să tragă cele mai fericite concluzii din știința care se ocupă de tămăduirea răului și regenerarea trupeză și sufletească a omului. Acesta este care prin bagheta sa magică a transformat sufletul acestui colț de țară. Trebuie să vezi cu ochii, ca să crezi! El a creat o nouă mentalitate la acest popor socotit aproape de prăpastia pierzării!

Iată opera Profesorului Hațieganu! Ne ridicăm mâinile amândouă și-i strigăm: Sănătate!

După cuvântul său încep exercițiile de gimnastică ale șoimilor în ritmul cadențat al fanfarei lor. Vrednici sunt de tribunul lor și șoimii și șoimanele. Ei au făcut dovada rezervelor enorme de energie, de care dispun, de cumpătul impus avântului lor tineresc și de subordonare necondiționată, lucruri, cari îți permit — în mijlocul atâtor stări dezolante — să mai pui o leacă de speranță în poporul acesta secătuit aproape, de necazurile lui multisekulare. Corul Șoimilor! Sus inimile! Este ceva ce-ți copleșește simțurile și te înalță sus în sferile senine ale reveriei!

Exerciții de gimnastică, cântece și dansuri executate de-o masă de 1300 Șoimii, într'un ritm și-o armonie impecabilă, la care se alătură portul național uniform — emoționant joc de mișcări, te captivează și-ți lasă'n suflet urme neșterse de-o amintire grandioasă...

Și smerit privea poporul la înălțătorul spectacol ce-i ofereau odraslele lui, încolonate în lungi coloane alternante de șoimi și șoimane și care-l ridică la o seninătate sufletească, poate fără pereche de-a lungul veacurilor, „căci Românul n'a avut” soare nici zile de sărbătoare...

Energie, disciplină, seriozitate, supunere

și executare promptă! Acestea caracterizează falnicul debut al Șoimilor la această a IV-a Șoimiodă! Nu s'au văzut oameni beți, nici purtare neconformă cu legile buneii cuviințe — la tineret. A dispărut nerușinarea și pornografia ce le vedem lăfăindu-se toată ziua prin târgurile noastre.

Este serbarea Șoimilor, conștii de demnitate lor și conștii de drumul emancipării culturale pe care au apucat!

Iată, în sfârșit un mijloc de a ridica poporul, de a-l educa și de a-l trezi din letargia tiradelor mincinoase ale politicianismului fraudulos și imbecil. Iată leacul tămăduirii, iată antidotul otravei cu care a fost otrăvit de proprii lui fii! Într'adevăr, nu cunoaștem, dela unire încoace, un alt mijloc mai reușit pentru regenerarea sufletească a poporului și pentru trezirea lui la o nouă conștiință, la o nouă concepție de viață!

Ansamblul somptuos și măreția cadrului acestei serbări incomparabile — la care au participat ca 10.000 de țărani din jud. Cluj cu portul lor colorat și imbinat cu verdele naturii într'un mozaic de culori fenomenal, întins pe coasta din față la o distanță ce cade în cea mai potrivită bătaie a ochiului — au depășit toate așteptările chiar și a celor mai pretențioși spectatori și au surprins nu numai

pe toți președinții Astrei, venți la locul acesta din toate colțurile Ardealului pentru ca să vadă minunea cu ochii — dar au stors și admirațiunea celor doi consuli streini, al Cehoslovaciei și Poloniei, cari și-au ținut de datoria să răspundă cu loialitate la o invitație loială, spre deosebire de covârșitoarea majoritate a intelectualilor clujeni, cari nu s'au sînchisit cătuși de puțin de această invitație, strălucind prin absență. Nu știm pentru cari motive s'a atașat acestei mulțimi anonime și însuși Dl Președinte al Astrei?!

Dl Consul al Poloniei nemai putându-și stăpâni emoția, a declarat verbal: „Am crezut că poporul polon este cel mai rezistent popor din lume, dar văzură ochii mei că mai sunt și alții!” Se putea o atingere mai simțitoare a orgoliului nostru național? Și când te gândești că ai noștri stăteau în bârlog!... Se pare că dihonnia scârbei ne-a viciat și ultimile sancțiuni ale vieții noastre publice și ultimile bastimente ale culturii noastre.

Cum ar fi oare, dacă — fără acest din urmă epilog — am încerca și noi să imităm puțin pe frații noștri dela Cluj întru ridicarea țărânilor și educarea conștiinței și disciplinatei a tineretului dela sate?

Ogorul vi-i destul de nștelenit... perspectivele sunt bune, ținețivă numai bine frați poporeni — s'apropie alegerile! Ref.

„În Ardeal nu fost rumun numa de chind vînt reghețean...”

Până unde merge îndrăzneala compatrioților noștri maghiari.

Într'una din serile trecute, la invitația unui prieten, am intrat într'un restaurant din Aiud, pentru ca să stăm puțin de vorbă la un pahar de bere.

Ca unul ce suferă puțin de boala curiozității, am rotit câteva priviri prin restaurant și fără să vreau, am tras cu urechea la o discuție ce s'a încins la o masă vecină, unde un prieten al meu — un român — discuta cam violent cu un tânăr meseriaș ungar.

Discuția devenea din ce în ce mai violentă, apoi a degenerat în ceartă. La un moment dat, aud într'o românească stricată: „În Ardeal nu fost rumun numa de chind vînt reghețean”. Am sărit ca fript și fără să mai țin cont de legile buneii cuviințe, m'am dus la masa cu pricina și i-am cerut tânărului meseriaș să-mi explice și mie de unde știe el, că în Ardeal n'au fost români numai de când au venit „regătenii”?

— Io așa am vețat domnule.

— La care școală ai învățat d-ta asemenea măgării, la școala primară, la liceu, sau la școala de ucenici?

— Asta nu privește la dumniata...

— Bine domnule, dar d-ta n'ai auzit despre Avram Iancu, despre Horia, Cloșca și Crișan, despre Axente Sever și alții cari s'au războit cu Ungurii, înainte de venirea „regătenilor” și au trecut chiar și prin Aiud?

— Ba am auzit dar eștia fost puțin.
— Păi eu de unde știu românește frate, căci eu nu sunt „regățean”?
— Tot numai de chind vînt reghețean.
— Și eu n'am fost român până ce n'au venit „regătenii”?

— Se poate că nu... și cred că nu.
Ajunsesem în culmea indignării și m'am gândit să fac ceea ce Dvs. ați fi făcut dacă erați în locul meu, însă mi-am tras seama și interlocutorul meu văzându-mă aprins a șters-o.

Compatrioții noștri maghiari se vor grăbi, poate, să ne răspundă că am avut de-a face cu un prost, cu un om beat, sau cu un inconștient, cum de obicei sunt numiți de conducătorii lor, toți „imprudenții” cari prin eșirile lor, uneori stângace, demască acțiunea iredenței budapestane. Fruntașii maghiari, ca să ne mângăie au numit inconștienții pe asasinii primarului de pe valea Arieșului, pe cei cari au incendiat paiele d-lui inv. Pauleti din Miraslău, pe premilitarul din Aiudul de sus, care a aruncat cu un par după drapelul țării și cei mai „inconștienți” au fost tinerii de tristă memorie, cari au lipit cu excrement afișele Astrei și Ligii Antirevizioniste din Aiud, cu ocazia zilei de 1 Decembrie 1936.

Toate astea sunt fapte petrecute în mai puțin de un an și numai în regiunea noastră. Și care credeți, că este cauza? Școala șovi-

Două lumi.

Dionisie Gog.

Era duminică, în vremea când lumea ieșea în șiruri lungi din biserică. Pe fețele tuturor e întipărit sentimentul ce-i stăpânește sub impresia momentului. Unii cu fețele să-nine expirând o fericire de esență Divină; unii cuprinși de-o grijă tainică, cu fețele îngreunate de povara conștiinței răscolite în sufletul lor, treziți pentru un moment din nepăsare. Alții zdrobiți sufletește sub grijă răspunderii vieții lor pusă în față, de cuvintele sfintei Evanghelii ce au ascultat-o. Și în fine figuri nepăsătoare de tineri pentru cari avertismentul Sfintei Evanghelii le par prea matur O clipă stăpânește această atmosferă de pioasă reculegere sufletească, apoi totul se transformă ca prin fermec:

Par'că o baghetă magică vrăjește lumea. Fețele se schimbă și fiecare îmbracă o altă expresie, cu totul streină de ceea ce avea acum câteva clipe.

Priviri repezi în sus și în josul străzii. Cucoanele cu pufulețul de pudră își

șterg năduful, apoi privind în oglinjoara din poșetă își aranjează buclele cochete, caută dacă arcul lung și frumos al sprâncenelor tras cu multă măiestrie, nu cumva s'a defectat.

Rujul de pe buze desigur că formează și el o grijă de căpetenie. Încă o aruncătură de ochii în oglindă.

Totul e bine. Dar pentru o asigurare, încă o scurtă examinare; aranjarea pălăriei iar apoi o ultimă revedere a rochiței, cu o mișcare ușoară a mâinii.

Ciripitul vesel și melodios al glasurilor se ridică și încep senzațiile săptămânei, iar bărbații care desigur sunt mai puțin preocupați de grija toaletei întovărășindu-se doi trei încep discuțiile evenimentelor la ordinea zilei: jugul greu al vieții, obstacolele mari întâmpinate în viață, neajunsurile în serviciu și un șir întreg de nemulțumiri. Discuții științifice!

Nu rămân de sigur nici discuțiile politice, că unii sunt așa și alții așa, diferite păreri și fel de fel de soluții. În fine totul se pune la cale și toate relele se îndreaptă. Razele fierbinți, ale soarelui fac ca lumea să se

îndrepte cu pașii grabnici spre alea umbroasă și răcoroasă a parcului unde acordurile vibrante a-le muzicii se înalțău în aer. Mesele de sub castanii uriași acoperite cu coveturi albe sunt ocupate grabnic de grupuri vesele. Râsul sglobiual femeilor la vre-o glumă spusă se confundă cu acordurile vesele a vioarei. Iar veselia bărbaților se amestecă cu sunetul hotărît al braciului și câteodată cu izbucnirea violentă și profundă a contra basului. Discuțiunile scroase încetează. Amintirea neplăcerilor de peste săptămâna se șterge. Totul este numai veselie. Totul se bucură de viață și libertate.

Dar în această lume liberă de a-și exprima bucuria și mulțumirea de viață, cine își mai dă seama că alătura de ea mai trăiește o altă lume, luată din sânul acesteia și izolată, marginându-se de a se bucura numai de cei patru pereți reci ai celulei sale și de o rază de soare rătăcită prin gratiile de fier ale celulei. Cine oare fiind în fericire se gândește la cel ce este în nefericire și acel ce e liber la acel ce este lipsit de libertate.

În timp ce lumea de afară se frământă

nistă ce se dă tineretului, atât prin societățile lor „filantropice”, cari au răsărit după Unire, ca ciupercile după ploaie, cât și prin familiile, prin școlile profesionale: primare, licee și gimnazii. O altă cauză este toleranța bolnăvicioasă a autorităților noastre — vorbesc în general — și bunătatea sufletească de care este caracterizat neamul nostru, luată de concetățenii noștri unguri drept prostie. Pe noi nu ne interesează autorii materiali, cari prin imprudența lor desvăluie acțiunea Budapestei, pentru subminarea Statului român, ne interesează autorii morali, cari sunt în stare să falsifice istoria noastră atât de grosolan și să spună tineretului, că în Ardeal n'au fost români numai de când au venit „regătenii”. Tineretul maghiar, astfel crescut, nu ne va crede că suntem de viță latină, sau că legăturile noastre cu pămintul Daciei n'au fost niciodată intrerupte, nici chiar dacă-i vom pune dinaintea toate documentele scriitorilor „școalei latinești”, sau a atâtor istorici streini, nici dacă va fi bătut

cu capul de basoreliefurile de pe columna lui Traian, din Roma, și nici chiar dacă ne vom deschide vinele să-i arătăm că avem sânge latin și nu turanic. De altfel, pentru noi aceasta nu contează, dar rămânem încrușiți de atâta cutezanță. Vedem, că încă nu ni s'au închis rănile sufletești și trupești, ce ni le-a cauzat tirania maghiaro-habsburgică, secole de-a rândul și iată-ne din nou în fața unui spirit agresiv, iată că din nou demnitatea noastră națională este pălmuită și scuipată. Conducătorii tineretului maghiar să ia aminte, că noi îi vedem și de după paravan și prin acțiunea lor nu fac decât să mărească nota de discordie între români și unguri, că și azi se hrănesc din sudoarea muncii țaranului român, că cine seamănă vânt va culege negreșit furtună și că acest pământ numai atunci va înceta de a mai fi românesc și cu conducere românească, când se va transforma într'un mormânt imens în care să intrăm cu toții.

Ion Ciunganu.

Teatrul Național din Cluj la Aiud

O bună parte din artiștii Teatrului Național din Cluj ne-au făcut plăcerea de a da în ziua de 14 a. c. două reprezentații cu piesele „Cidul” de Corneille și Horea, Cloșca și Crișan” de Dl. C. A. Russey, artist al aceluiași teatru și deținător de roluri însemnate în piesele jucate la Aiud. Artiștii clujeni au de foarte de mult greu a situație de a fi obligați a juca mereu piese noi ca să poată ținea sala în oarecare măsură satisfăcătoare în Cluj, oraș unde nu există o educație artistică a publicului, fiind de prea puțină vreme orășenit și destul de redus ca număr — vorbesc de elementul românesc intelectual — față de minoritarii cu o viață artistică vie. Față de aceștia bucureștenii au privilegiul de a dispune de un public cu gust pentru teatru și, deși mai pretențios, totuși multumit căci nu e nevoie ca protagoniștii să-și umple capul cu zeci de roluri ci doar cu câteva și bine studiate, piesele rămânând luni întregi pe program. Cu tot, acest neajuns trupa teatrală ca totalitate și ca roluri în parte, a reușit în Aiud să ne facă — cum se spunea pe vremea lui Boileau — să avem pentru Ximena ochii lui Rodrigo, iar pentru acesta pe cei ai tatălui său, ai regelui și mai ales ai ființei aceștia plină de grija onoarei casei sale care este iubita tânărului erou. Domnul Tâlván ne-a surprins prin finețea cu care a știut să sublinieze fiecare din vorbele spuse dându-le valoarea voită de autor. Alături de Dsa Dna Tâlván ne-a arătat ce se poate face dintr'un rol când este muncit cinsit. Dl. Russey în Don Diego a fost așa cum cred, îl vede fiecare lector a lui Corneille, iubitor ca tată plin de abnegație și constient de de valoarea sa istorică și morală. Dem Constantinescu a fost aroganța în persoană în rolul lui Don Gozmas. În Dl. Nic. Sirieteanu Teatrul Național din Cluj a achiziționat artistul cu rezerve vocale impresionabile susținute de un

fizic de autoritate adevărat regească susținând rolul lui Don Fernand. Dna Brateși deși a avut rolul puțin important al Infantei a știut să-i dea din farmecele persoanei Dsale și astfel să-l facă interesant.

Seara „Horea, Cloșca și Crișan” ne-a procurat o satisfacție cu adevărat românească. Trebuie să cunoaștem că sarcina pe care și-a impus-o Dl. Russey este din cele mai grele. Într'adevăr ce se poate scoate ca element scenic din viața rectilinie a unor vizionari cari nu fac tranzacții cu conștiința lor.

Despre Corneille se spune c'a creat oameni ideali. Același lucru îl putem spune și despre evenimentele aduse de stările Românilor ardeleni dinaintea de 1784. Un Horea care se duce să sufere cu speranța că acest lucru va servi neamului său, nu găsim printe muritorii obișnuți; voința de a birui biruindu-se pe sine a fost pusă cu atâta tărie pe primul plan în piesa Dlui Russey încât e ușor să ne explicăm puternica emoție care a făcut pe cineva dintre spectatori să-și cauzeze dureri, atât stânse falcile. Piesa a fost o lecție de patriotizm patetic redată, care cade bine mai ales acum când lumea nu prea vrea să pună urechea la durerile celor în suferințe deși nu se mai poate vorbi de nobili și valahi ci de fii ai aceluiași neam — pentru fericirea cărora trinitatea Horea, Cloșca și Crișan s'au imbiat călăului. Dragostea lor, de neamul nostru sărăcit, abnegația lor scoasă la ivieală cu pricepere va rămânea pentru noi degetul amenințător al istoriei atunci când în loc să ne ocupăm de ce e de făcut pentru neamul nostru ne vom risipi energia în cuvinte fără rost.

Dorim ca trupa clujană să ne mai arate câte o bucurie artistică ca cea de ieri, iar din cele bucureștene să le imite, căci au pentru cine: sala plină de-aseară-i poate incuraja.

SĂMBĂTĂ, DUMINECĂ, LUNI.

TARAS BULBA cu

HARY BAUR

in nevoile ei, după zidurile sombre ale închisoarei se zbuciumă, atâtea vieți răpuse de o soarte vitregă.

Era duminică, și în această lume ce-și depănă firul vieții în monotonia-i dureroasă, alătura de noi.

În același timp eșea convoiul lung de deținuți din biserică.

Pe fețele lor era așternută o cută adâncă săpată de dureri și suferințe amare. În ochii lor sclipește un dor neștins de libertate. Par umbre ce plutesc în altă lume, doar glasul aspru al gardienilor ce-i conduce îi fac din când în când se tresară în tocmai ca fiarele sălbatece speriate în codru.

Plimbarea este mică, căci calea dela biserică este prea scurtă.

Bubuituri de uși de fier grele, țâcănituri de zăvoare și muzica sombră a teancurilor de chieci ce se răsucesc crâșnind în broască, e singură muzică ce-l distrează, apoi totul intră în liniștea de mormânt.

Abea deacum începe să se desfășoare adevărata tragedie și zbuciumul crud, mult prea dureros al vieții de ocnaș.

Așezat pe patul tare și sărăcăcios cu

coatele rezemate de genunchi, cu ochii afumați în gol un copil de 23 ani își plânge tinerețea ce și-a îngropat-o și se vestejește zădarnic în cei 20 de ani luați pentru fapta sălbatică de a-și ucide pe tatăl său. Moșul de 50 ani gârbovit sub povara celor 15 ani de de pușcărie își aduce aminte de tinerețea lăncetată sub lacăt.

Funcționarul necredincios ispitit de puterea deavolească a banului și poate și de lipsurile și mizeria în care se zbătea familia sa își plânge acum soarta sa mult prea amară.

Iată că un țaran voinic plin de viață, care pare a fi fost un fruntaș al satului său plânge cu hohote căci în fața sa vede icoana dureroasă a scumpei soțioare supinând în brațe cu un prunc nevinovat, ce o mângăie liniștitor pe obraji pe când ceialalți, 3 sărmani copilași privesc cu milă și adorație pe măicuța lor.

Acest om își aduce aminte că sub înfierbântatea nebună a băuturii în ziua sfântă de paști, făcu într'o clipă de uitare de sine moarte de om. Și acum iată condamnat la viață, ispășindu-și amarnic clipa de nebulie, smuls pentru totdeauna dela căminul și familia sa.

Informațiuni

Farmacia de serviciu.

Incepând cu sâmbătă 22 până la 30 Mai serviciul de noapte la farmacia Hagea.

■ **O serbare nesprijinită.** La producțiunea teatrală din Parcul Orașului dată de Reuniunea Meseriașilor în Dumineca trecut a fost foarte puțină lume. Meseriașii noștri fac toate sforțările pentru a se cultiva și a-și înmulți cunoștințele — prin spectacole și reprezentații de piese morale — cum a fost și Jurământul jucat cu aceasta ocazie. Dar ce folos că în aceste străduințe ale lor spe cultură nu sunt sprijiniți deloc. De ce oare cred intelectualii că e degradant a sprijini cu obolul lor o operă de progres în cultură. De ce suntem atât de egoiști și nepăsători. Măcar câte alte cheltueli zădarnice se fac. De ce nu ne dăm seamă că ridicarea la un nivel cultural al păturei meseriașilor, e și spre folosul nostru a celor cari ne pretindem aparținători unei clase mai superioare. Elementele păturei meseriașilor noștri par a ne întrece în avânturi și însuflețiri spe progres. Când a fost vorba de înființarea gazetei, mulți din meseriași s'au prezentat cu mii de lei. Dlor intelectuali, Reuniunea meseriașilor merită și trebuie sprijinită! O pretinde vremea și țara.

■ **Săptămâna cărții.** În ziua de 26 Mai începe Săptămâna cărții în toată țara, care se prelungește până la 9 Iunie crt. Cu aceasta ocazie în multe orașe se fac expoziții de cărți și serbări cu conferințe, cari toate ținesc ca să atragă atenția lumii cetitorilor asupra importanței ce o are cartea și cetitul. „Nu e zăbavă mai folositoare ca cetitul cărților” zice cronicarul Costin într'o frumoasă predoslovie a Croniceii sale. Toate librăriile cu această ocazie își orânduiesc vitrinele cu tot felul de cărți pentru ca să ademenească lumea la cumpărare. Și orice intelectual trebuie să râvnească a-și ingheba o bibliotecă, spre a-i fi doabă în casă, un izvor de recreație și de înmulțirea cunoștințelor. Librăriile românești din orașul nostru în tot timpul duratei de mai sus vând cărțile cu un rabat de 20%. Folosiți-vă de ocazie!

■ **Serbare școlară.** Școala de copii mici No 3 din Aiud de sub conducerea Dnei Paula Ursu, în ziua de Duminecă 23 Mai la orele 5 după amiază va aranja în sala Meseriașilor o producțiune școlară cu micuții elevi ai școalei. Stăruim călduros către onor. public de a da prețiosul concurs prin participarea la această serbare, căci sprijinul copilașilor noștri este sprijinul neamului și al țării.

■ **Reduceri de 50 și 75 la sută pe CFR. la București.** În cursul luni Mai Direcțiunea CFR. acordă vizitatorilor expoziției Muncii Românești din piața I. C. Brătianu o reducere de 50 la sută, iar pentru zilele de vineri până Luni de 75 la sută. Vizitatorii vor beneficia de reduceri și la hoteluri. Cu biletul dus, vizat la biroul expoziției, se poate înapoi fără altă plată.

Și așa rând pe rând în fiecare celulă, în sute de celule, câte un suflet nenorocit se zbuciumă amarnic. O lume cu totul străină, lumi libere. O lume orfană de bucurie, o lume de zbucium și patimi încătușate — viața își are veșnic capriciile ei. E greu să lupți cu ea.

Ultimile acorduri zburdalnice ale muzicii se sting. Grupuri vesele și gălăgioase trec nepăsătoare pe lângă zidurile sombre unde cealaltă lume își depune suferința fără ca nimeni să o bage în seamă.

Glasurele lor răsbesc până la cer al căror viață e restrânsă și a căror libertate nu mai e un bun a lor.

O lacrimă fierbinte se prelinge atunci și pe fața celui mai crud făcător de rele.

Și așa viața își dapănă firul ei și două lumi trăiesc una lângă alta strâns împreunate și totuși atât de îndepărtate, căci nu-și dă seama că aceste deosebiri le creastă însuși viața fie prin fatalitate nenorocită fie prin conlucra-re cu ispita deavolească.

Voi acei cari nepăsători treceți pe lângă aceste mohorite ziduri, gândiți-vă o clipă și la acei ce zac îndurerați între ele.

O serbară câmpenească.

Bat. I. Pioneri de Munte, organizează cu ocazia Patronului Armei Geniului, în ziua de Vineri 21 Maiu 1937 orele 17, o mare serbare câmpenească la Castelul și parcul Săncrai.

Serbara va incepe cu un grandios program compus din coruri, declamări, exhibiții acrobatiche, jocuri naționale, etc.

După program un bufet bine asortat cu prețuri foarte reduse va sta toată noaptea la dispoziția publicului.

Muzica militară a Batalionului 5 Vt. Mte. și muzica de dans va cânta tot timpul serbării.

Transporturile dus și întors vor fi asigurate prin vehiculele date de Batalionului I. Pion. Mte. în mod gratuit, cari pleca la mici intervale de timp dela cazarma Batalionului de Pioneri cu incepere dela ora 16.

Intrarea gratuită.

Parcul și drumurile de acces vor fi bine luminate toată noaptea.

În caz de ploaie serbara va avea loc în încăperile castelului.

Publicul din Aiud și împrejurimi doritor de o distracție agreabilă în aer liber, este invitat a lua parte chiar dacă din eroare nu a primit invitație.

■ Serbările încoronării în Anglia.

În ziua de 12 a lunii curențe au decurs festivitățile mărețe ale încoronării regelui George VI. al Angliei și a reginei Elisabeta România a fost reprezentată prin Marele Voevod Mihai, însoțit fiind de ministrul Radu Irimescu. Încoronarea Suveranilor Angliei s'a desfășurat în prezența a șase milioane de spectatori. Toate statele din lume au fost reprezentate. Pompa și strălucirea au fost orbitoare. După ceremoniile încoronării Regele George a rostit la microfon un mesaj adresat popoarelor sale. Toți copiii marelui Imperiu Britanic născuți în ziua încoronării, vor primi în botz numele Suveranilor și se vor împărtăși de premii și danuri importante.

■ **Concurs de popice.** În seara zilei de 17 Mai a avut loc pentru consolare pe arena „La Americanul” concursul de popice, acordat de „Prundenii”, în mod excepțional din motive sentimentale, echipei lui Costică. Pentru a nu se mai repeta dezastrul, Prundenii au permis „Joseniilor” să joace și cu jucători nelegitimați, care, rămâie vorba între noi, au jucat mult mai bine decât cei legitimați. Grație acestui favor, echipa „Joseniilor” cumpusă din D. Dicu Grigore, Popa Ioan, Colhon Ilie și Vonica Constantin au putut obține rezultatul 6—1 în favoarea „Prundenilor”, care au aliniat formația: Morariu Gh. Spătăceanu Cornel, Moldovanu Lazăr și Spaniol Aron. Este de relevat forma excepțională a lui Costică, șeful Joseniilor care a reușit să lovească la sigur, pe întuneric, popice pe cari adversarii n'au voit să le doboare. Se vede că, numai la întuneric știe să joace și mai ales după ce și-a achitat taxa regulamentară. Acest concurs a stabilit 2 câștigători: proprietarul arenei și „Prundenii”. Un păgubaș: Joseni și un nemângâiat: Costică. *Observatorul nemângâiat.*

■ **În țara noastră trăiesc prea mulți străini,** veniți din alte țări ca „specialiști” ca și cum noi românii n'am avea și n'am putea da destui oameni pregătiți pentru orice specialitate. De fapt îi aduc stăpânii streini din fruntea marilor întreprinderi de tot felul din țară, ca să-și hrănească pe frații lor, dând la o parte pe ai noștri. Acum se spune că la revizuirea permiselor de rămas în țară, care începe la 1 Iunie, peste 10.000 de streini de felul acesta vor fi trimiși în țara lor. Numai de s'ar ținea domniile de vorbă.

■ **Evadare.** Poliția din Cluja pus mâna pe un deținut cu numele Simion Cumanda, care a evadat în zilele aceasta din închisoarea Aiudului. Într'un moment de neatenție a reușit să se strecoare din clădirea închisorii și a luat-o spre Cluj. Înghetat fiind a fost dus la poliție. Se fac cercetări spre a se stabili, cine e responsabil de această fugă.

■ **Cinematograf. TARASBULBA** Atragem atenția tuturor asupra minunatului film ce se va rula cu începere de Vineri 21 Mai la Apollo. Direcțiunea Cinematografului a adus cele mai mari jertfe materiale, pentru a procura acest șlager mondial. Filmul e prelucrat după romanul lui Gogol și e regizat de Granovszky, regisor mondial. În rol principal vedem pe *Harry Baur*, cel mai mare actor de până acum al ecranului.

SPORTIVE

LA AIUD.

Gim. Ind.—Liceul T. M. 3:2.

În revanșa ce și-a dat-o aceste 2 echipe o partidă frumoasă, în care fazele spectaculoase se întrecuau, echipa Dlui Ing. Rubțov Alexandru Dir. Gimnaziului Industrial, a esit pe drept merit învingătoare. Astfel fiind recomandăm și pe viitor cu o deosebită plăcere asemenea întâlniri.

Arbitrajul Dlui Locot. Beldeanu Silviu corect.

CGA.—Șmoll Brașov 3:3.

Propaganda inteligentă și ingenioasă, pe care o face fabrica „Șmoll” prin țară, cu echipa sa de fotbal, s'a oprit în drum și la Aiud, unde s'a întâlnit cu gruparea CGA.

În fața unui public record partida s'a desfășurat în condițiunile tehnice din cele mai alese, stărnind admirația asistenței, cu drept cuvânt afirma că acesta macht a fost cel mai frumos de până acum al sezonului.

Echipa CGA. a dat o frumoasă replică Brașovenilor.

Arbitrajul Dlui Locot. Beldeanu Silviu și de astă dată foarte bun.

La Uioara ASSU.—CSM. 4:0 (2:0).

Partida dintre ASSU și CSM. Turda disputat pe arena Salinelor pe un timp ploios, a cucerit conform așteptărilor fără mare greutate ASSU-lui, care în stăleaza în locul 2-lea al Campionatului Districtual pe anul 1937.

În prima repriză, muncitori au rezistat onorabil, însă după pauză cu greu au mai putut rezista elanului și formei, bune de care dispune actualmente ASSU.

Slăbiciunea echipei muncitorești se doarește în mare parte, faptului că este o grupare care să menține absolut din cotizațiunile membrilor săi, în majoritate aude mesriași din care o mare parte fiind amăjiți de promisiuni avantajoase, au fost atrași la celelalte două grupări din Turda, astfel rămas echipa a fi formată de elemente tinere.

În ASSU am putut vedea și de data această aceiași echipă care joacă cu multă ardoare, solidă și cu speranțe pentru Sportul românesc. Și dacă ideea fericită s'ar putea face să se lipsească de serviciile unor jucători îmbătrâniți fizicește și în rele, iam putea prezice un viitor frumos.

Arbitrajul D-lui Bratinca Aug. obiectiv, atent și autoritar.

LA TURDA.

Iun. Ind. Sărm.—Cimentul 1:0.

Ca macht de deschidere la partida Solvay—Cimentul s'a disputat Campionatul juniorilor care se vine copilașilor dela Ind. Sărmei de sub conducerea harnică a Dlui Niculăiță Floașiu, căruia îi aducem sincerele noastre laude pentru modul cum a înțeles să-și formeze această echipă numai din neași românași.

Dl. Dec Valer a condus partida corect.

Cimentul—Solvay 1:1 (1:0)

Cea mai disputată partidă a zilei. Însărcinarea lui Solvay în fața Comitetului nu era din cele mai ușoare, știind că de această partidă depinde soarta distinsului Campion!

Partida s'a desfășurat normal și fără nici un incident.

Cimentul joacă dela început cu mult elan și suflet, mai ales că are de răfuit ceva cu Solvay încă din toamna trecută. În urma acestui joc adevărat bărbătesc și din cauza unei greșeli al apărării lui Solvay reușește să înscrie un gol în prima repriză.

După pauză Solvay are cuvântul și începe o serie de atacuri periculoase în contra Cimentului însă ghinionul care s'a ținut de această distinsă grupare nu a părăsit-o nici de data aceasta.

Cu toate acestea dintr'o acțiune frumoasă bine intenționată se produce egalarea, rezultat cu care s'a terminat partida. Întâlnirea acestui 2 echipe a atras pe terenul Cimentul un numeros public care s'a comportat admirabil.

În urma acestui rezultat merituos gru-

parea Solvay din Uioara, de sub conducerea Dlui Inginer Stefu Romul devine Campioana Districtului Aiud pe anul 1937 și trece în seria Diviziei C.

Arbitrajul Dlui Coza Romul autoritar și obiectiv.

Pe urma acestor partide campionatul Districtului Aiud se prezintă astfel :

Solvay	12	9	3	—	31	6	—	21
ASSU.	12	8	4	—	24	8	—	20
Cimentul	11	5	4	2	18	17	—	14
CGA.	12	4	2	6	26	30	—	10
ASA.	12	2	3	7	14	27	—	7
CSM.	11	1	3	5	13	23	—	5
Unirea	10	1	1	8	2	18	—	3

DE INCHIRIAT 4 sau 5 camere și bucătărie, grădină frumoasă în strada Unirii No. 53. Informațiuni la Dl. Iosif Țelnariu, str. Prințul Carol No. 15.

Deasemenea tot acolo un local de prăvălie.

■ **Trecând pe străzile Mircea Vodă — Vânătorilor și Morii,** — s'a pierdut din căruță un cric (heber de ridicat). Cine l-a găsit este rugat a anunța la Dl. Filimon Ioan, la Moara de jos, de unde va primi o recompensă bună. 2—3

Preparatele Chinoin (Arzola, Porzol, Sulfarol, Novenda, Thanol) pentru protecția Plantelor se găsesc la firma

E. FENICHEL

Incercați și o să vă convingeți că numai la bodega

ONAC

veți găsi cele mai bune și ieftine vinuri, zilnic mezeluri proaspete de Sibiu și tot felul de aperitive, bere proaspătă etc.

Pâine, franzele și cornuri de prima calitate, coapte în brutăria proprie.

Nu uitați, faceți încercare.

Bodega și brutăria

ONAC

Piața Reg. Ferdinand No. 9

Fiecare econom

să cumpere pluguri, mașini și tot felul de unelte agricole, cue, sârmă, mașini pentru bucătărie, cuptoare de fier și toate mărfurile de fierărie dela cea mai mare și mai ieftină prăvălie de fier

Adolf Izrael și Fiul AIUD.

Telefon: 21.

P. Reg. Ferd. 35.

1—26.

Numai și numai

la „Mărgineanu”

se servesc cele mai bune brânzeturi, mezeluri, unt, etc. precum și tot felul de beuturi spirituoase.

Zilnic bere proaspătă!

Dacă vrei o gustare bună, numai

la **«Mărgineanu»**

Str. Mihai Viteazul No. 16.

Atențiunei

Elegant Vă îmbracă croitoria

„DASCĂL”

Piața Reg. Ferdinand